

Begrotingsdebat

Landbouw, visserij,

voedselzekerheid en natuur

Op 15, 16 en 17 oktober vergadert de Tweede Kamer over de begroting van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Vanuit de gezamenlijke provincies vragen wij het onderstaande in overwegingen mee te nemen in het debat.

Duidelijkheid nodig over geld en vervolg landelijk gebied

Met instemming hebben we als provincies in het regeerprogramma gelezen dat het kabinet de samenwerking met ons en andere overheden zoekt voor de opgaven in ons land. Ook op landelijk gebied werken we graag samen. Zodat we samen met de agrarische ondernemers, inwoners en organisaties de doelen voor natuur, landbouw, water en klimaat kunnen halen. Waardoor we perspectief kunnen bieden voor de agrarisch ondernemers en het landelijk gebied.

Dat vraagt volgens ons in de eerste plaats duidelijkheid van het Rijk. Hoe kunnen wij als provincies na de koerswijzigingen van het nieuwe kabinet – inhoudelijk en financieel - onze wettelijke taken op het gebied van natuurherstel, van vergunningverlening, toezicht en handhaving en van ruimtelijk beleid uitvoeren? Kunnen we snel verder met de gebiedsplannen waar we hard aan gewerkt hebben en waar verwachtingen zijn gewekt? Welke financiën hebben we daarvoor beschikbaar? Hoe halen we de doelen met minder geld, dat mogelijk later beschikbaar komt?

Gebiedsspecifiek aan de slag

Wij willen aan de slag, samen met het Rijk en onze partners in de gebieden. Maar hiervoor hebben we duidelijkheid over beleidskeuzes en de beschikbare middelen nodig. Rijk en provincies hebben beide een belangrijke rol bij de opgaven in het landelijke gebied. Daarbij zorgt het Rijk voor inzet van instrumenten en afspraken over generieke maatregelen, die leiden tot emissiedalingen gericht op de doelen voor stikstof en klimaat.

Provincies zijn met onze partners gebiedsspecifiek aan de slag, met een duidelijke focus op water, landbouw en natuur. Dat doen we in afstemming met de generieke, landelijk aanpak. Om de ruimte die we hebben zo slim mogelijk optimaal te gebruiken, voor bijvoorbeeld landbouw en natuur, maar ook voor wonen en defensie. Daarbij houden wij rekening met de mogelijkheden en beperkingen die het water- en bodemsysteem bieden. We hebben in die gebieden in alle gesprekken die er geweest zijn gebouwd aan vertrouwen. Dat willen we niet verspelen.

In het hoofdlijnenakkoord, het regeerprogramma en de begroting lezen we nog niet hoe we verder kunnen. Totdat de minister van LVVN dit najaar met een brief aan de Tweede Kamer komt, blijft onduidelijkheid bestaan over de beleidsinzet, de inzet van het beschikbare geld en het tijdpad. Dat doet pijn in de gebieden waar we afspraken hebben gemaakt om aan de slag te gaan en waar nu onzekerheid heerst. Daar verlangen agrariërs en maatschappelijke partners duidelijkheid van ons, die we op dit moment niet kunnen geven.

Inzet budgetten

Onduidelijk is hoeveel geld in 2025 waaraan te besteden is, ook voor de gebiedsspecifieke benadering. Er is geld, klinkt het keer op keer, maar dit budget is pas vanaf 2026 beschikbaar: een bedrag van € 500 miljoen per jaar voor agrarisch natuurbeheer en daarnaast nog eens € 5 miljard voor de meerjarige investering in de agrarische sector (onder andere voor innovatie en doelsturing, een brede opkoopregeling, natuurbeleid, mest en visserij).

In aanvulling op deze aanpak is regionaal maatwerk voor veel opgaven van groot belang. De al uitgewerkte gebiedsplannen bieden veel kansen die we willen benutten. In samenhang met de landelijke aanpak draagt een gebiedsspecifieke aanpak bij om de wettelijke natuur-, klimaat- en waterdoelen te halen. Opgebouwde energie, vertrouwen en al gedane investeringen dreigen verloren te gaan als we nu geen duidelijkheid krijgen. Vandaar dat we graag in gesprek met het kabinet gaan hoe we deze kansen kunnen benutten en daarmee aan een effectieve aanpak werken.

Vanwege het belang van vergunningverlening voor de grote maatschappelijke opgaven en meer specifiek de PAS-melders, is het noodzakelijk dat er voldoende zicht is op een vermindering van stikstofemissies. Daarom vinden wij het noodzakelijk dat er duidelijkheid komt welke inzet het kabinet op korte termijn levert voor dat generieke beleid.

Aan tafel

Graag gaan we snel met dit kabinet om tafel om de inzet en verdeling van die €500 miljoen per jaar en die €5 miljard mede te bepalen. Zodat er bijvoorbeeld een invulling van agrarisch natuurbeheer komt die langjarige zekerheid kan bieden en kan bijdragen aan natuur-, water- klimaatdoelen, en die meer zekerheid kan bieden voor vergunningverlening.

Nu zijn de uitgangspunten en voorwaarden voor die inzet nog onduidelijk. In het regeerprogramma roept het kabinet medeoverheden op om aan dat soort gesprekken deel te nemen. Om zo na te gaan of haalbaar en uitvoerbaar is wat het kabinet van ons verlangt. Dat is een zeer relevante en nog niet te beantwoorden vraag.

Toekomstperspectief landbouw

Voor de landbouw is een goed financieel toekomstperspectief belangrijk. Daar willen we aan bijdragen. De minister heeft bekendgemaakt met een stoppersregeling te komen. Bedrijven zullen met hun plannen ook bij provincies langskomen. Voor landbouwers die stoppen of aanvullende inkomstenbronnen zoeken, vragen we ruimte in regelgeving en ruimtelijke mogelijkheden. Het GLB en het agrarisch natuurbeheer zijn belangrijke instrumenten om verduurzamingsopgaven en perspectief voor de landbouw te verenigen. Daarnaast vragen we om landelijke sturing op het versneld kunnen toepassen van innovaties en de (wettelijke) erkenning van de vele voorbeelden daarvan.

Monitoring intensiveren

Verder maken we graag afspraken over de benodigde inzet op monitoring. Het hoofdlijnenakkoord benoemt de noodzaak om beleid te richten op de gemeten staat van instandhouding van natuur. Dit vraagt volgens ons een intensivering van monitoring. Rijk en provincies hebben gewerkt aan een gezamenlijk verbeterprogramma voor de monitoring. We maken graag afspraken met het kabinet over de financiering van dit programma.

Huidig agrarisch natuurbeheer

Met betrekking tot het huidige agrarisch natuurbeheer heeft uw Kamer vorig jaar de lijn gesteund voor dekking van het tekort van totaal €100 miljoen dat er is als gevolg van inflatie. Het amendement van leden Grinwis, Vedder en Flach, gericht op de voorbereidingen voor een ruimer agrarisch natuurbeheer in 2026, biedt ruimte om dit bestaande tekort voor 2025 te dichten.